

Cumhurbaşkanı

RECEP TAYYIP ERDOĞAN'IN 8. Uluslararası Türk Dili Kurultayı'nın Açış ve Ödül Töreni Konuşması

Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu ile Türk Dil Kurumu tarafından düzenlenen 8. Uluslararası Türk Dili Kurultayı'nın başarılı geçmesini diliyorum.

Tebliğleri ve tartışmalarıyla kurultayımıza katkı verecek tüm bilim, kültür ve edebiyat insanlarımıza şükranlarımı sunuyorum.

“Dilimiz, kimliğimizdir.” özdeyişiyle ilan ettiğimiz 2017 Türk Dili Yılı'nın ülkemizle birlikte Avrupa'dan Asya'nın derinliklerine kadar

geniş bir coğrafyada konuşulan Türkçemiz açısından hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Geçmiş ile bugüne az önce ifade edildi. Türk Dil Kurultayları 1932 yılından 1982 yılına kadar 18 kez gerçekleştirilmiştir. 1988 yılından bu yana ise önce Uluslararası Türk Dili Kongresi, ardından da yine kurultay olarak bu toplantılar devam etmektedir.

Türk dili ile ilgili bu düzenli toplantılara rağmen geçtiğimiz bir asır; maalesef dilimiz konusunda en çok sıkıntı çektiğimiz, en çok kopuş yaşadığımız bir dönem olmuştur. Alfabe değişikliğinden sonraki sürecin doğru yönetilememesi, âdeta kültürel bir felakete maruz kalmamıza yol açmıştır. Dil gibi hayati bir meselenin ideolojik tartışmaların aracı hâline getirilmesinin acısını hâlâ çekiyoruz. Türkiye; her alanda olduğu gibi Türk dili konusunda da geçmişle barıştığı, geçmişinden aldığı güçle geleceği kucaklamaya hazırlandığı yeni bir dönemin eşliğindedir. Ortaöğretim kurumlarımıza Osmanlıca derslerini koymamız, bu yönde atılmış adımların örneklerinden biridir.

Yahya Kemal; *“imla ile dilin düzelmesi, dille de zihinlerin düzelmesi arasında doğrudan bir ilişki olduğunu”* söylüyor. Bu silsileyi takip edecek dil çalışmalarına ihtiyacımız olduğunu düşünüyorum. Nihad Sami Banarlı *Türkçenin Sırları* eserinde *“Ketebe, yektübü Arap'ındır, kitap-kâtip benimdir”* diyor.

Kendi ana dilini en doğru ve güzel şekilde konuşamayan bir toplum başkalarına da katkı sağlayamaz. Türk dilinin konuşulduğu geniş coğrafyada yürüteceğimiz kapsamlı çalışmalar içinde öncelikle kendi dilimizi geliştirmeye ihtiyacımız var. Türkiye'nin giderek derinleşen uluslararası ilişkileriyle iş ve eğitim için ülkemizi tercih eden yabancıların sayılarının her geçen yıl artması, Türkçe öğretimi konusunda önemli bir potansiyel ortaya koymuştur. Az önce Sayın Başbakan Yardımcımızın ifade ettiği gibi, gerçekten bir özentidir gidiyor. Kendi dilimizin zenginlikleri varken bu özentilerle âdeta -biraz ağır olacak ama- hayvanların yarıştırdığı malum Avrupadaki arenaları kalkıp spor salonlarında isim olarak kullanmak pek de kibar değil, şık değil. Biliyorum, yarın yazılı ve görsel medya bunu alıp bunun üzerinden bindirecek, varsın bindirsin, ama biz doğruları konuşmaya mecburuz. Bunları konuşamadığımız için bedel ödüyoruz, bunları konuşacağız. Hele hele siz değerli bilim insanlarımız bunları konuşmadığı sürece, işte genç nesiller bunun bedelini farklı şekilde ödüyorlar.

Teknolojinin tüm dünyayla birlikte bizi de belirli sınırlara ve dillere mahkûm etme tehdidi karşısında Türkçeye daha sıkı sahip çıkmak mecburiyetinde olduğumuz bir dönemden geçiyoruz. Tüm bu gelişmeleri bir arada değerlendirdiğimizde Türk dili konusunda yürütülen çalışmaların öneminin giderek arttığını görüyoruz. Eskiden “kıraathane” vardı bizde, şimdi bakıyorsunuz buraların isimleri “club”, “kafeterya” olmuş; ya ne güzel kıraathanemiz var. Nedir bu kıraathane? Burada kitap oku, gazete oku, kahveni

iç, çayını iç vesaire ve burada âdeta sohbetle beraber zenginleş, bildiklerini karşıya sen ver, karşının bildiklerini de sen al ama bunlar yerini nereye terk etti? İşte bu kafeteryalara, club'lere. O da bizim dilimiz değil, club. Bu benim değil ki, benim olanı niye kullanmıyoruz, bunları kullanalım. Bunları belediyelerimizle yaygınlaştırıyoruz, diyoruz ki; bunları gelin engelleyin, bütün bu tabelaları sökün. Bu senin hakkın, en doğal hakkın. Neyi müsaade edersen onu asmak zorunda, onu oraya koymak zorunda ama yaptırılmıyorsunuz, herkes bir yerlere şirin görünmenin gayreti içerisinde.

Kurultayımızın, inanıyorum ki, bir sonuç bildirgesi olacaktır; bu sonuç bildirgesinin içinde bunların yer almasında büyük fayda var. Türk dilinin; tüm dünyada hak ettiği yeri alması konusunda çok hayırlı ve önemli gelişmelerin müjdecisi olduğuna, olacağına da inanıyorum.

Değerli arkadaşlar; Türkçe dünyanın en kadim, en yaygın konuşulan ve en zengin dillerinden biridir. Üzerinde konuşulmayı, tartışmayı gerçekten hak eden köklü bir dilimiz var. Az önce de söylendi ama et tekraru ahsen velev kane yüzseksen, ben de söyleyeceğim, Yusuf Has Hacib *Kutadgu Bilig*'de şöyle diyor: “Akıl süsü dil, dil süsü sözdür. İnsanın süsü yüz, yüzün süsü gözdür. İnsan sözünü dil ile söyler, sözü iyi olursa yüzü parlar.” Evet, insan sözünü Yaradan'ın bizlere en büyük lütuflarından biri olan dil ile hecelere, kelimelere, cümlelere dökerek söylüyor. Bu bakımdan hayatı ve eşyayı anlamlandırdığımız dilimiz, Türkçemiz, bizim en büyük güzelliğimizdir.

Türk milleti olarak eğer bugün milattan önceki döneme kadar uzanan bir yazılı kültür geçmişinden, 2200 yıllık kesintisiz bir devlet geleneğinden, 1400 yılı aşan âlemşümül bir medeniyet birikiminden söz ediyorsak bunu dilimize, dil ile ifade ettiğimiz sözümeze, sözlerimizle nesilden nesle aktardığımız değerlerimize borçluyuz. Öyle ki dil, kültürün ve medeniyetin köşe taşıdır desek yeridir. Dilini kaybeden bir toplumun diğer değerlerini koruması çok zordur, hatta mümkün değildir. Bunun için kültürlerle ve medeniyetlere saldırılar önce nerden başlıyor? Dilden başlıyor. Dilini aldığı anda o milleti çökertiyor.

Goethe, “Bir millete o milletin diliyle oynamaktan daha büyük suikast olamaz.” diyor. Biz işte böyle bir suikasta maruz kalmış bir milletiz. Bu saldırı; dilimizle birlikte onun mütemmim cüzü olan şahsiyetimizi, millî karakterimizi de hedef almıştır. Unutulmamalıdır ki yaşayan bir varlık olan dil; her canlı gibi emek ister, beslenmek ister, korunmak ister, geliştirilmek ister. Esasen Türkçenin, ne uydurukça olarak karşımıza çıkan suni teneffüslere ne

de ifrat ve tefrit alameti olan diğer dillerin kurlsız istilasına ihtiyacı yoktur. Dilimizin tek ihtiyacı, onun kıymetini bilecek insanlar ve kurumlardır.

Türkçenin konuşma, edebiyat ve bilim olarak yetersizliğinden, fakirliğinden söz eden kimse; -şayet art niyetli değilse- Türkçeden, Türkçenin zenginliklerinden bihaber demektir.

Geçtiğimiz günlerde kütüphanemde elime geçen ve şöyle bir karıştırdığım 10 ciltlik *Türkçe Sözlük*, baktım ki 300 binden fazla kelimeyi ihtiva ediyordu. Türk Dil Kurumunun *Büyük Türkçe Sözlüğü*'ndeki kelime sayısının 600 bini geçtiğini biliyorum. Buna karşılık, bugün dünya dili olarak yere göğe sığdıramayan İngilizcenin en gelişmiş basılı sözlüğü dahi 230 bin civarında kelimedenden oluşuyor. Diğer dillerden alınan kelimelerle bu sayıyı milyona kadar çıkartan yok değil. Bu durumda Türkçenin; Arapça, Farsça, İngilizce, Fransızca ve diğer dillerle olan etkileşimini genişleterek bizim de çok farklı rakamlar telaffuz etmemiz mümkündür.

Bin yıl önce *Divanü Lügati't-Türk* ismiyle 10 bine yakın kelimedenden oluşan sözlüğü bulunan bir dile yetersiz demek, bühtanların en büyüğüdür. Bu vesileyle Türkçenin en eski iki büyük kaynağından biri olan bu eseri kültürümüze kazandıran Kaşğarlı Mahmud'u rahmetle yad ediyorum. Diğer önemli eserimiz olan *Kutadgu Bilig* gibi bir hazineyi bizlere miras bırakan Yusuf Has Hacib'i de aynı şekilde rahmetle anıyorum.

Yine az önce ifade edildi, ekranda izledik, Yunus Emre sözün ve dilin önemini ne güzel anlatıyor:

“Sözünü bilen kişinin,
Yüzünü ak ede bir söz.
Sözünü pişirip diyenin,
İşini sağ ede bir söz.
Söz ola kese savaşı,
Söz ola bitire başı,
Söz ola ağulu aşı
Bal ile yağ ede bir söz.”

Evet, Yunus Emre'den Köroğlu'na, Yahya Kemal'den Necip Fazıl'a kadar Türkçemizin güzelliklerinin bize ulaşmasına vesile olan tüm söz ustalarını, gönül erlerini, kalem ve kelam erbabını minnetle yâd ediyorum.

Değerli misafirler, merhum Ali Fuat Başgil Hoca, Türkiye Türkçesini “her kelimesinde asil bir milletin en az bin yıllık tarihinin biriktirdiği mana ve hatıralar bulunan lisan şekline girmiş millî ruhumuz” olarak tarif eder. Bi-

limde, teknolojide, ekonomide, sanayide, ticarete ve her alanda muasır medeniyetler seviyesinin üzerine çıkmak için mücadele ederken dilimizi, millî ruhumuz olarak görüp sahiplenmek mecburiyetindeyiz.

Her konuda olduğu gibi medeniyet mücadelesinde de önde olanın, öncü olanın mefhumları, ifadeleri baskın çıkar. Bilgisayarı siz keşfetmişseniz ona dair mefhumlar sizin dilinizle şekillenir, tescillenir. Siyasette, ekonomide, bilimde ürettiğiniz görüşler, düşünceler, mefhumlar sizin dilinizle yaygınlaşır. Mesela İbn Haldun'un 650 yıl önce ifade ettiği "asabiye", "ümran", "bedavet", "hadaret", "mülk" gibi mefhumlar bugün de sosyal bilimlerin temel mefhumları arasındadır.

Dilimizle ilgili bazı güncel sıkıntıları tartışırken bu genel umumi manzarayı göz ardı etmemeliyiz. Küresel düzeyde faaliyet gösteren teknoloji firmalarının Türkçeyi görmezden gelmeleri veya özensiz şekilde kullanmaları tabii ki hepimizi üzüyor. Hâlbuki biz, henüz bilgisayarlarda harf ve imla işaretlelerinin yerleri Türkçeye göre düzenlenmiş olan F klavye kullanımını dahi yaygınlaştırmış değiliz. Klasik olarak kabul gören edebî eserlerin yeterince ilgi görmediğinden, onların ayarında yeni eserler üretilemediğinden şikâyet etmiyor muyuz? Sosyal medya mecralarında, televizyon dizilerinde, gençlerimizin kendi aralarında Türkçenin nefasetine ve zenginliğine aykırı bir çoraklığın hüküm sürdüğünden muzdarip değil miyiz? Kendimizin yeterli kadar önem vermediği Türkçe konusunda başkalarının hassasiyet göstermesini bekleyemeyiz. Dilimizle birlikte millî ruhumuzun da zayıfladığı gerçeğini kabul etmeli ve bu konudaki tedbirleri ona göre hep birlikte almalıyız. Dilimizin zenginliklerinin tamamını kucaklayan bir anlayışla Türkçemize sahip çıkacağız.

Ben bu duygularla 8. Uluslararası Türk Dili Kurultayı'nın çalışmalarının başarılı geçmesini diliyorum. 2017 Türk Dili Yılı'nın bu doğrultuda önemli ve hayırlı faaliyetlere vesile olmasını temenni ediyorum.

Üstün Hizmet Ödüllerini takdim edeceğimiz Türkçeye emek vermiş 12 Türkoloğu ülkem ve milletim adına tebrik ediyorum.

Sizlere sevgilerimi, saygılarımı sunuyorum. Kalın sağlıcakla.